

venster sluiten

deVerdieping
Trouw

Denk aan het milieu. Denk na voor je print!

Wende Snijders: Risico's nemen is mij van jongs af aan geleerd

Door: Rinske Wels

7-2-17 - 22:01 'Theaterliederen gaan voor mij over een existentieel gegeven, over dood, liefde,

eenzaamheid. Over de kern van ons mens-zijn.' © Bonnita Postma.

Zangeres en performer Wende is bezig met een nieuwe voorstelling, 'Mens'. Voor Trouw beschrijft ze haar leven en werk in vijf sleutelscènes.

In een groot lokaal aan de Lindengracht in Amsterdam werkt zangeres Wende Snijders aan haar nieuwe voorstelling 'Mens'. Op de ene wand staat 'paradijs' geschilderd en daaronder 'vrij me'. Aan de andere wand hangt de voorlopige volgorde van haar theaterconcert: bestaande en nieuwe songs wisselen elkaar af. Midden in de ruimte staat een zwarte vleugel. Verder ongelooflijk veel snoeren naar analoge en digitale kastjes waarmee ook muziek gemaakt kan worden.

Ter voorbereiding op 'Mens' sprak en werkte Wende met verschillende muzikanten, dichters, rappers en theatermakers. Een bonte mengeling van kunstvormen, stijlen en genres. Een gevolg van haar jeugd in het buitenland, zegt ze. Ze lacht. "Ik ben het levende bewijs dat je de grenzen niet moet dichtgooien, omdat dat juist een leuke diversiteit veroorzaakt."

Hoe het is om mens te zijn staat centraal in 'Mens', maar wat voor mens is Wende zelf? Vijf sleutelscènes uit haar leven geven daar een mogelijk antwoord op.

Scène 1 Guinee-Bissau, West-Afrika.

Korte tijd ergens zijn, je spullen pakken en weer weggaan is voor mij niet eng.

Rond een stoffig pleintje staan in een halve cirkel zeven lage, witte kalkstenen gebouwtjes. Een piepjonge Wende en andere kinderen hebben er les. Als er een vliegtuig overkomt, laten ze al hun spullen vallen en rennen ze naar buiten om naar het vliegtuig te zwaaien.

"Ik heb tot mijn negende in het buitenland gewoond. Geboren in Londen, daarna verhuisd naar Indonesië en van daaruit naar Afrika. Op heel jonge leeftijd had ik al veel van de wereld gezien. De Indonesische cultuur en temperatuur ervaren, de Afrikaanse. Bij mij op het schooltje zaten kinderen uit alle windstreken: Arabieren, Colombianen. Mijn beste vriendinnetje kwam uit Uruguay.

"Mijn vader, civiel ingenieur, bouwde toen een haven in Guinee-Bissau. Wij woonden op een compound, maar stel je er niks bij voor. Het is 32 jaar geleden, hè? Een vuilnisbelt met gieren en daarnaast een paar huisjes en een schooltje dat mijn ouders inderhaast hadden opgezet.

"Korte tijd ergens zijn, je spullen pakken en weer weggaan is voor mij niet eng. Je ontdekt: het is even moeilijk, maar na drie maanden ben je weer gesetteld. Het onbekende aangaan, risico's nemen is mij van jongs af aan geleerd. De keerzijde is het afscheid nemen. Je ziet je vriendjes daarna nooit meer. Dat doet pijn. Dus ik was meer op mijn hoede met wie ik binnenliet.

"Mijn nichtje van zeven kan veel, maar zoiets als de straat oversteken is voor haar nog best spannend. Mijn broer en ik hadden op haar leeftijd al drie continenten achter onze kiezen, ha ha. Plus al die talen. Ik heb me altijd veilig gevoeld: best een prestatie van mijn ouders."

Scène 2 Zeist.

Mijn vader had een analytische geest, was een echte bèta. Hij kon heel goed de emotie uit een situatie halen.

Wendes vader is niet zo'n prater. Zeker niet over gevoelens. Om zijn dochter zijn liefde te tonen, bouwt hij een bed voor haar. Al die jaren dat zij erin slaapt, kraakt het nooit, zelfs niet na tig verhuizingen.

"Mijn vader was een afwezige vader, veel aan het werk. Ik herinner me weinig van zijn aanwezigheid, letterlijk en figuurlijk. Hij had een heel analytische geest, was een echte bèta. Hij kon heel goed de emotie uit een situatie halen. Als ik ergens in vastzat, kon hij de hoofd- en de bijzaken van elkaar scheiden en me op het goede spoor zetten. Hij was ook echt een bouwer. Wat hij maakte moest degelijk zijn, zoals mijn bed.

"Toen hij in 2007 stierf, was ik heel boos. Omdat ik dacht: je laat me in de steek! Maar hoe kun je kwaad zijn op iemand die een tumor in zijn hoofd heeft en doodgaat? Het paste gewoon niet in mijn wereldbeeld. Ik ben opgegroeid met 'Mary Poppins' en 'The Sound of Music', verhalen à la: je wordt prinses, woont met z'n allen in een kasteel, de liefde blijft en niemand gaat dood.

"Ik mis mijn vader nu meer dan toen hij doodging. Ik kijk met meer levenservaring, ben milder in mijn oordeel over hem. Ik wou dat ik hem mijn huidige repetitieuimte kon laten zien. Dat ik hem kon laten zien dat ik ben doorgedaan met zingen, met theatermaken.

"De eerste woorden die in mij opkwamen toen ik aan 'Mens' begon, waren 'ontworteling' en 'verankering'. Voor mijn gevoel was mijn vader een anker. Pas toen hij er niet meer was,

realiseerde ik me eigenlijk hoe nadrukkelijk hij er wél geweest was. De dood is zo onherroepelijk, het is zo wat het is. Er is niks romantisch aan. Dat vind ik moeilijk. Ik geef niet op, blijf elke keer de romantiek net zo hard leven inblazen. Ik hou van magie maken."

Scène 3 Enschede.

Theaterliederen gaan voor mij over een existentieel gegeven, over dood, liefde, eenzaamheid. Over de kern van ons mens-zijn.

Een studentenkamer van drie bij vier staat vol met allerlei soorten blokjes beton en cement: de fascinatie van Wendes toenmalige vriendje, een kunstacademiestudent. Er liggen twee matrassen op de grond. Ineens valt zijn oog op een klein advertentietje in de krant, van het Concours de la Chanson.

"Mijn hele jeugd was ik aan het zingen. Het was helder dat ik zangeres wilde worden. Maar toen ik op kamers ging in Amsterdam en op de kleinkunstacademie kwam, was alles zo nieuw en overweldigend. In een keer zit je tussen allemaal creatieve mensen die ook op het podium willen staan. Ik wist niet wat ik meemaakte. Ik heb lopen rommelen, bleef het eerste jaar zitten. Overwoog psychologie te gaan studeren. Ik voelde me zo'n loser, vond iedereen beter. Ik raakte mijn kompas - zangeres worden - kwijt.

"Gezongen repertoire vond ik het leukste vak. Ik zong er een keer 'Je t'attends' van Charles Aznavour. Joost Prinsen, de docent, gaf me een compliment. Ik dacht: misschien kan ik toch iets. Nadat mijn vriendje die advertentie had gezien dacht ik alleen maar: De Kleine Komedie, als ik dáár toch mag zingen... Het is de enige keer geweest in mijn leven dat ik engelen hoorde zingen. Het chanson was eigenlijk bijzaak. Ik zong 'La foule' van Edith Piaf en maakte nieuwe muziek op 'Je suis comme je suis' van Juliette Gréco. Toen won ik. Ineens stond ik 'aan'. Mijn grote droom was met een eigen show door het land trekken. Het concept: Franse chansons uit de jaren vijftig en zestig. Ik sprak de taal, vond de muziek mooi, het waren vertellende liederen, allemaal goed. Ik heb keihard gewerkt om het van de grond te krijgen. Nu begrijp ik: ik ben altijd concertmaker geweest. Ik gebruikte die chansons om er een show van te maken.

"Theaterliederen gaan voor mij over een existentieel gegeven, over dood, liefde, eenzaamheid. Over de kern van ons mens-zijn. De virtuositeit van dat genre is zo groot: diep en begrijpelijk tegelijk. Dat trekt mij heel erg. Ik noem het liever het vertellende lied, of 'drame condensé'.

"Ik kan schrijven, maar ben geen schrijver, ik schud liederen niet uit mijn mouw. Ik wilde voor 'Mens' niet alleen terugrijpen op bestaande chansons, ik wil dat mijn liedjes ook iets zeggen over deze tijd. Een van de mensen die ik gevraagd heb, is Dimitri Verhulst. Ik hou van de rauwheid en de scherpheid waar hij mee schrijft, maar ook het mededogen. Ik heb hem gemaild: ik ben met een nieuw programma bezig, heb je zin om daar met mij over na te denken? Ik ben naar Gent gegaan, we zijn samen erg dronken geworden en vier dagen later stuurde hij zijn tekst 'Vrij me': 'Vrij me voorbij de angst/ dat jij me zal verlaten'. Een droom kwam uit. Het ontroerde mij hoe mooi hij de angst om verlaten te worden daarin beschrijft."

Scène 4 Amsterdam.

Ik ben dankbaar voor alle liefdes die ik gekend heb, we zijn samen door ingewikkelde en mooie dingen gegaan.

Op een boot met onbekenden ontmoet Wende Wouter van Ransbeek, adjunct-directeur van Toneelgroep Amsterdam. Voor de tweede afspraak, bijna een jaar later, koopt ze nog snel even een jurk, kleding die ze normaal nooit draagt.

"Wouter en ik spraken op die boot over internationalisering, hij heeft dat bij Toneelgroep Amsterdam opgezet. Het was gezellig. Ik zei: 'Goh, interessant, ik zou daar nog weleens met je over door willen praten.' Maar het kwam er steeds niet van. Ik deed een theatertournee, nam de film 'Zurich' op, mijn relatie ging uit en ik had het gehad met de liefde. Hij had het ook druk, we kwamen maar niet tot een afspraak. De zomer erna lukte het dan eindelijk, al hadden we maar drie kwartier. Ik was laat, dacht: ik zie er niet uit! Dus kocht ik nog snel een jurk en een hoedje. Waarom? Daarna heb ik nooit meer een jurk aan gehad! Ik racete naar onze afspraak en toen ik tegenover hem zat, dacht ik: wat gebeurt er?! Mijn prinsessendroom was naar de hel, ik was teleurgesteld in de liefde, maar op dat punt neemt het leven het van je over en heb je er niks over te zeggen. Ik werd tot over mijn oren verliefd.

"Dit is mijn vijfde relatie. Ik ben dankbaar voor alle liefdes die ik gekend heb, we zijn samen door ingewikkelde en mooie dingen gegaan. Ik ben blij dat ik nu bij iemand ben die niet wegrent voor het feit dat ik het moeilijk vind om te zeggen: ik blijf. Of: blijf. Het was altijd makkelijker voor mij om weg te gaan. Want ik redde het wel, dat had ik geleerd door mijn jeugd in het buitenland. Het is voor mij nu de kunst om te praten en te blijven."

Scène 5 Amsterdam, over tien jaar.

Ik heb er nooit van gedroomd, maar soms voel ik me schuldig ten opzichte van de functies in mijn lijf.

Wende woont nog steeds samen met haar geliefde van de boot. Er is waarschijnlijk één of geen kind. Ze maakt nog steeds concerten, samen met anderen.

"Toen de tournee van 'Last Resistance' was afgelopen, in augustus 2015, dacht ik: shit, moet ik nu weer helemaal opnieuw beginnen? Maar mijn lief zei: 'Jij denkt dat je alleen moet schrijven, maar dat is niet zo. Ga samenwerken.' Dat heb ik moeten leren. Ik was gewend om te zeggen: kijk, dit is het, het is af. Nu moest ik in een heel vroeg, kwetsbaar stadium zeggen: dit is het, soort van, kun je hier wat mee? Nu ik over die drempel ben, weet ik zeker dat ik dit over tien jaar nog steeds doe. Over twintig jaar nog, als ik de tijd heb.

"Ik hoop heel erg dat Wouter en ik over tien jaar nog bij elkaar zijn. We staan op het punt om samen te gaan wonen, hopelijk voor nog veel meer dan tien jaar. Of er een kind is, weet ik niet goed. Ik denk het niet, maar wil de deur nog niet dichtsmijten. Ik heb er nooit van gedroomd, maar soms voel ik me schuldig ten opzichte van de functies in mijn lijf. Aan de andere kant: er zijn zeven miljard mensen op deze aarde, volgens mij redden we het wel zonder een van mij erbij."

Wende tot nu toe

De eerste cd van Wende Sniijders (38) verscheen in 2005: 'Quand tu dors', met Franse chansons uit de jaren vijftig en zestig. Wende won diverse prijzen, waaronder twee Edisons en de Annie M.G. Schmidtprijs 2008, die laatste voor haar eigen lied 'De wereld beweegt'. Met haar album 'No. 9' liet ze horen ook meer poppy, Engelstalige liedjes te kunnen schrijven. Het album daarna, 'Last Resistance', maakte ze in Berlijn en kent veel dance-

invloeden. Tussendoor maakte ze onder meer voorstellingen met strijkorkest Amsterdam Sinfonietta, speelde ze de hoofdrol in de film 'Zurich' en zong ze 'Winterreise'. Met haar nieuwe concertvoorstelling 'Mens' grijpt Wende terug op het vertellende lied. Donderdag begint de tournee, die duurt t/m 22 mei. Meer informatie: www.wende.nu

De Persgroep Nederland. Alle rechten voorbehouden.